

OLGA PAZDRO
(1905—1984)

W dniu 16 czerwca 1984 roku zmarła profesor dr Olga Pazdro. Ubył z naszego grona człowiek niezwykle, znakomity uczony o wielkim sercu.

Urodzona w Jaśle (Rzeszowskie) 8 czerwca 1905 roku, pochodziła z rodziny inteligencji pracującej. Zainteresowania geologiczne Olgi Pazdro wynikały z charakteru środowiska. Jasielskie i Krośnieńskie były kolebką górnictwa naftowego i jeszcze w początkach lat dwudziestych powstawały tam liczne nowe kopalnie ropy naftowej. Ojciec Olgi — adwokat, był w sądach rzecznikiem z jednej strony przedsiębiorców i firm naftowych, z drugiej zaś właścicieli gruntów, na których spodziewano się złóż ropy lub na których powstawały nowe kopalnie. Wynikały stąd liczne procesy, o których dużo się mówiło w domu rodzicielskim Olgi. Tak narodziły się jej zainteresowania geologią, tym bardziej że w szkole średniej geologia wchodziła w program nauczania jako osobny przedmiot.

W roku 1926 Olga Pazdro wyszła za mąż za obecnego profesora Zdzisława Pazdro. W roku 1927 spędziła szereg miesięcy we Francji i Szwajcarii, gdzie wraz z mężem brała udział w kursie geologicznym prowadzonym przez znakomitego profesora Lugeona. Prócz tego odbyła tam szereg wycieczek geologicznych.

Studia wyższe odbyła Olga Pazdro na Uniwersytecie Lwowskim (Jana Kazimierza) uzyskując dyplom w roku 1928. Tematem Jej pracy doktorskiej była budowa geologiczna okolic Dukli i Żmigrodu. Doktorat uzyskała w 1931 r., habilitację w 1956 r., profesorem nadzwyczajnym została mianowana w 1966 roku. Z wrodzonej sobie skromności odmówiła wyrażenia zgody na wszczęcie przewodu o mianowaniu Jej profesorem zwyczajnym.

Głównym zainteresowaniem prof. dr Olgi Pazdro była mikropaleontologia. Zrodziło się ono jeszcze przed wojną, gdy pracowała na Uniwersytecie Jana Kazimierza jako wolontariuszka. Wynikiem tych zainteresowań była praca „O numulitach z okolic Dukli” (1935).

Po wojnie prof. Olga Pazdro została asystentką, a następnie adiunktem Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, jednocześnie prowadząc ćwiczenia z geologii na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Następnie została pracownikiem naukowym Politechniki Gdańskiej, gdzie na stanowisku zastępcy profesora i następnie docenta pełniła rozliczne obowiązki samodzielnego pracownika naukowego, prowadząc wykłady i ćwiczenia z zakresu geologii i paleontologii. Jednocześnie prowadziła zajęcia w wieczorowej Szkole Inżynierskiej oraz pełniła funkcję organizatora studium zaocznego budownictwa wodnego. Następnie pracowała w Państwowej Szkole

Pedagogicznej. W tym czasie była również radną w MRN w Gdańsku. Za swe zasługi została odznaczona Medalem X-lecia PRL oraz Złotym Krzyżem Zasługi. Od roku 1956, kiedy to przeniosła się wraz z rodziną do Warszawy, była pracownikiem Instytutu Nauk Geologicznych PAN, a od 1963 roku kierownikiem Pracowni Mikropaleontologicznej w tymże Instytucie. W Instytucie tym pracowała aż do śmierci.

Prof. Olga Pazdro była niewątpliwie jednym z najlepszych mikropaleontologów polskich. Chociaż liczba jej prac naukowych nie jest duża, bo wynosi 10, poza pracami archiwalnymi, to są to pozycje nader cenne, znaczące wyraźny postęp tak w zakresie systematyki otwornic, jak i stratygraficznego ich znaczenia. Zmarła interesowała się bardzo stroną metodyczną, wprowadzając nowe metody do badań mikropaleontologicznych w Polsce, a więc przede wszystkim, za Reymen-tem, metody matematyczne. Ułatwiała to dokładne zdefiniowanie gatunku, uściślenie jego zmienności wewnątrzgatunkowej i uchwycenie kierunków ewolucji. Ponadto Olga Pazdro dała podstawy stratygrafii doggeru oparte na otwornicach. Odegrały one dużą rolę przy opracowywaniu jury Nizu Polskiego. Na szczególną uwagę zasługuje jej praca o *Ophtalmidium*; stanowi duży wkład w zakresie poszukiwań bardziej obiektywnych kryteriów odróżniania zbliżonych gatunków. Udowodniła również, że pewne metody ilościowe mogą być bardzo pomocne w rozwiązywaniu zagadnień stratygrafii i korelacji geologicznej. Potwierdziła to następnie w pracy o otwornicach z grupy *Miliolidae*. Ponadto prof. Olga Pazdro prowadziła wnikliwe badania skorupki otwornic, co uściśliło studia w zakresie ich zmienności. Prowadziła również badania nad problemem regeneracji skorupki otwornic na przedstawicielach rodzaju *Ophtalmidium*. Otwornice te wykazywały wyjątkową wprost zdolność regeneracyjną. W konsekwencji pozwoliło to na podważenie realności pewnych gatunków opisanych za granicą. Bardzo ciekawe, z punktu widzenia systematycznego, jest jej studium nad przedstawicielami rodziny *Epistominidae*. Autorka zbadła tu wszystkie rodzaje przypisywane tej rodzinie, grupując w niej dawniej wyróżnione, a odrzucając nowo utworzone, jak np. rodzaj *Høglundina*.

W pracach o charakterze stratygraficznym badania nad otwornicami wezulu dały solidną podstawę do oznaczeń wiekowych, które w postaci orzeczeń mikropaleontologicznych wykonała dla Instytutu Geologicznego i które są dostępne w Archiwum Wierceń. Ponadto Olga Pazdro wykonała parę prac wspólnie z prof. K. Birkenmajerem. Były to prace z zakresu jury i kredy Pienińskiego Pasa Skalkowego. Badania jej uzasadniały kredowy wiek warstw „podfliszowych”, którym dotychczas przypisywano wiek aaleński.

Cały dorobek naukowy Olgi Pazdro odznacza się oryginalnością i nader starannym i wnikliwym przebadaniem postawionych problemów. Prace jej budzą duże zaufanie. Nie są to po prostu, jak w większości przypadków prac mikropaleontologicznych, prace faunistyczne, polegające na oznaczeniu, opisanu i zilustrowaniu jakiegoś zespołu otwornicowego oraz wyciągnięciu wniosków wiekowych. Są to prace na wskroś oryginalne, nowatorskie.

Olga Pazdro jako człowiek była osobą wyjątkową. Cechowała ją wielka dobroć, rzetelność w pracy i w postępowaniu, wielka życzliwość dla otoczenia. W szczególności mikropaleontolodzy mieli w niej wielkiego przyjaciela. Nie odmawiała nigdy nikomu pomocy i zawsze znajdowała dla każdego czas. Prócz własnej pracy naukowej prowadziła na dużą skalę zakrojoną pracę dydaktyczną we wcześniejszych latach, w Gdańsku, ze studentami różnych uczelni, w późniejszych — w Warszawie w Polskiej Akademii Nauk z doktorantami, sekretarując w komisji prac doktorskich w swoim Instytucie. Miała szeroko rozbudowaną współpracę z mikropaleontologami i geologami ze służb geologicznych wielkich przedsiębiorstw naftowych na świecie. Cieszyła się autorytetem sięgającym daleko poza granice Polski. Prowadziła korespondencję z kilkudziesięcioma ośrodkami naukowymi gromadząc kolekcje porównawcze i dzieląc się wynikami. Przy tym wszystkim była osobą niezwykle kulturalną i nader skromną, nigdy sobie nie przypisywała zasług.

Ubył z naszego grona niezwykle człowiek, jakich dzisiaj już mało. Cześć Jej świetlanej pamięci.

Krystyna Pożaryska